

CHKO Žďárské vrchy slaví 50 let. Přírodu musíme chránit i dnes.

- 2/ **Anketa zastupitelů**
- 3/ **Jak se zachází s kůrovcovým dřívím?**
- 4/ **Školství během epidemie**
- 5/ **Rozhovor s ředitelem CHKO Žďárské vrchy**
- 7/ **Odboj na Novoměstsku a Hynek Hájek**
- 12/ **Sport**
- 13/ **Kultura**

Participativní rozpočet: Zapojte se do investičního plánování města

Město se rozhodlo zapojit občany do rozhodování o investicích. Sloužit by k tomu měl takzvaný participativní rozpočet.

Od prvního června budou mít lidé možnost sami rozhodnout, do čeho investuje město příští rok. Své návrhy budou moci posílat pomocí speciálního formuláře, který najdou na webu zapoje.nmnm.cz.

„Participativní rozpočet je skvělý nástroj k tomu, jak zjistit, co lidem v Novém Městě chybí a co je potřeba postavit. Původně jsme debatu o nových investicích plánovali na jaro, ale kvůli koronaviru jsme byli nuceni ji posunout. Moc mě to mrzelo, ale doufám, že se vše uskuteční v létě. Už se moc těším na nápady, které nám lidé pošlou,“ říká o projektu starosta Michal Šmarda. Lidé budou moci své návrhy posílat do konce července. Jejich nápady pak budou veřejně představeny v srpnu a bude následovat konečný výběr těch nejlepších. Realizovány budou ty projekty, které získají nejvíce hlasů.

Projekt v bodech:

- Celková částka určená na realizaci projektů je 250 000 Kč.
- Maximální cena projektu není stanovena.

• Pro tematické okruhy na návrhy projektů nejsou stanovena žádná omezení.

• Termín pro podávání projektů je od 1. 6. do 31. 7. 2020.

• Ověření proveditelnosti projektu 1.– 14. 8. 2020.

• Veřejné představení projektů 17.– 21. 8. 2020.

• Finálové hlasování od 24. 8. do 30. 10. 2020.

• Hlasování probíhá formou rozdělení celkové částky 250 tis. Kč mezi navrhované projekty.

• Pořadí vítězných projektů bude určovat pouze počet dosažených hlasů.

• Veškeré informace jsou průběžně zveřejňovány na webové adrese zapoje.nmnm.cz.

• U každého projektu musí být potřebné kontaktní údaje navrhovatele, které je MěÚ města Nové Město na Moravě oprávněn ověřit. Současně je navrhovatel při podání projektu povinen dodržet minimální rozsah informací o projektu dle zásad participativního rozpočtu.

• Projekty je možné podávat prostřednictvím webových stránek zapoje.nmnm.cz. Veškeré relevantní dokumenty jsou k dispozici na uvedených webových stránkách nebo k vyzvednutí na podatelně MěÚ.

-kb-

Slovo místostarosty

Vážení spoluobčané,

dovolte mi, abych jménem vedení města poděkoval všem firmám, organizacím i jednotlivcům, kteří pomáhali a pomáhají zvládnout těžké období boje proti šíření nového typu koronaviru. V posledních týdnech jsme prožívali okamžiky, které si nikdo z nás ještě před pár měsíci nedokázal představit. Čelili jsme mnoha omezením a komplikacím. Řada z nás se bála o zdraví své i svých blízkých. Nikdo z nás to neměl lehké. Přesto se velké množství lidí zapojilo do práce na šití roušek, distribuci ochranných prostředků, pomoci nemocnici i sociálním službám nebo třeba starším sousedům. Řada lidí přišla dočasně o práci, jiní zase obětavě sloužili v první linii. Těm všem patří náš velký dík. Zdaleka nemáme vyhráno. Ale už teď jsem si jistý, že se i v dalším období můžeme v Novém Městě na Moravě a jeho místních částech spolehnout na skvělé a obětavé lidi.

Stanislav Marek
místostarosta

Svoz směsného komunálního odpadu

Nezapomeňte na svozové známky.

Nové Město na Moravě společně se svozovou společností TS služby s.r.o. si dovoluji jak občané města, tak i majitele rekreačních objektů upozornit, že každá svozová nádoba (popelnice 110 l, kontejner 1100 l) na směsný komunální odpad musí být označena svozovou značkou. Poslední platná svozová značka je červené barvy, oválného tvaru na období 01/2011-12/2015, jejíž platnost byla prodloužena před jejím skončením na dobu neurčitou.

V případě, že na nádobě tato značka chybí, obdrží majitelé nádob na směsný komunální odpad náhradní značku na pokladně Městského úřadu v Novém Městě na Moravě v provozní době úřadu.

UPOZORŇUJEME, že od 01.07.2020 nebude neoznačená nádoba vyvezena, bude svozovou společností označena informačním štítkem s vy-

značením, z jakého důvodu nebyl svoz proveden. Novoměstáci mohou třídit nejen plasty, papír, sklo, textil či drobné elektro, ale nově také potravinařské oleje a tuky a drobné kovové odpady, plechovky od nápojů. Na kontejnerových stáních - křižovatka ul. Německého vedle č.p. 187, ul. Mendlova proti č.p. 1533, ul. Veslařská u č.p. 693, ul. Na Výsluní za viaduktem, ul. Mírová u ENPEKY, ul. Tyršova u č.p. 854, ul. Hornická vedle č.p. 978-980 a ul. Karníkova u VAS, na sběrném dvoře v areálu TS služeb s.r.o. v Novém Městě na Moravě a v Pohledci u obchodu byly nově instalovány tyto plastové nádoby šedé i oranžové barvy. Deset z nich je určeno na použité rostlinné oleje a tuky. Do těchto nádob patří pouze jedlé oleje a tuky, nikoliv například motorové a převodové oleje, vazelíny a další ropné produkty. Podmínkou sběru rostlinných olejů a tuků je, aby byly do nádob umísťovány v uzavíratelných plastových obalech, nejlépe v PET lahvích. Ku-

chyňské tuky a oleje nevylévejte do dřezu ani WC. Přelijte je do plastové lahve, zavřete a vhodte do nové popelnice na oleje a tuky oranžové barvy. Tuky vylévané do odpadu představují riziko pro průchodnost kanalizace, tuky komplikují biologické čištění odpadní vody. Čistá kanalizace snižuje i výskyt hlodavců.

Vzhledem k tomu, že jste o třídění těchto komodit projevili velký zájem, byly v Novém Městě na Moravě popelnice šedé barvy na KOVY nahrazeny černošedými kontejnery o objemu 1100 l a současně byly tyto kontejnery doplněny i na další kontejnerová stání na tříděný odpad. Nově bude 13 ks plastových nádob šedé barvy o objemu 240 l na drobný kovový odpad a 7 ks plastových nádob oranžové barvy o objemu 240 l na použité potravinářské oleje umístěno na stávající kontejnerová stání na tříděný odpad i v jednotlivých místních částech města Hlinné, Jiřikovice, Maršovice, Olešná. -kb-

Anketa zastupitelů: participativní rozpočet

Ilona Komínková

Participativní rozpočet používá již řada měst a většinou s úspěchem. Je to nový způsob, jak může město získat náměty na oživení veřejných prostranství či budov. Hlavním smyslem participativního rozpočtu je vtáhnout občany do dialogu o utváření místa, kde žijí. A právě tento dialog v novoměstském veřejném prostoru často chybí. Je to nová příležitost ukázat lidem, jaké jsou možnosti města i jak se mohou na utváření veřejného prostoru kolem sebe podílet. Vedení města se díky němu dozví, co občané ve městě požadují. Je to možnost pro občany města rozhodnout, co by se v jejich okolí mělo změnit, příležitost spolupodílet se na tvorbě celkového vzhledu města. Je to příležitost pro ty, kteří mají chuť si zkusit, jaké to je něco navrhnout, obhájit si svůj nápad a být při tom až po realizaci. Pro ty, kteří v městě žijí, je to možnost realizovat neobvyklé nápady, pro vedení města je to inspirace a zdroj neobvyklých myšlenek. Nejdůležitější při těchto projektech je vzájemné pochopení, umění naslouchat a efektivně a konstruktivně komunikovat. Pokud se tato myšlenka správně uchopí a nezasáhne do realizace osobní zájmy jednotlivců, může být pro město velkým přínosem.

Jaroslav Lempera

Zapojení Novoměstáků do využití veřejného prostoru je dobrý nápad. Může jít třeba o drobné doplňky na náměstí – vloni jsem navrhl např. instalaci nových stojanů na kola. Nejde ale jen o náměstí. Dobré nápady se mohou týkat i našich parků, prostor mezi domy na sídlištích a podobně. Zajímavé jde doplnit i prostory v místních částech nebo v přírodních lokalitách na okraji města. Doufám, že se do projektu zapojí co nejvíce lidí. Moc se na to těším, žijeme v krásném městě plném šikovných lidí. Tak si to tu udělejme ještě hezčí.

Pavel Peňáz

„I have a dream“ - o svých snech už mluvil před mnoha lety Martin Luther King a mnohé z nich se mu splnily. Zkusme jim jít také naproti. Občané Nového Města budou vidět své sny a nápady velmi různorodě. Jinak vnímá okolí mladá maminka z Holubky, mládež z Betléma, obchodník z náměstí nebo senior z Pohledce. Všiml jsem si, že spoluobčané velmi aktivně reagují na webu města v hlášení závad, že v místě jejich bydliště něco nefunguje nebo se má zlepšit a město má zájem to řešit. Rychle, pružně, efektivně. To ocení jistě každý z nás. Vítám možnost zapojení nových nápadů na realizaci a pojmenování priorit občanů, mohou vzniknout skvělé nápady a počiny. Uvidíme, jaká ale bude aktivita, protože například při hovorech s občany před zastupitelstvem města je návštěvnost minimální, a když už někdo dorazí, tak s tím, že hájí své zájmy jako poškozený. V Novém Městě i jeho místních částech by se mělo pokračovat v zajištění údržby a bezpečnosti místních komunikací, rozvoji bydlení, nakládání s odpady, revitalizaci zeleně a lesů, rozvoji kultury a volného času občanů. Přejí všem spokojený život, v této době naplněný hlavně zdravím. A nebojme se o svých snech mluvit. Společnými silami se nám je podaří realizovat.

Jak se zachází s kůrovcovým dřívím?

Osud novoměstských lesů vám není lhostejný a poslali jste nám do redakce zajímavé podněty a dotazy. Odpovědi na otázky, které vás v souvislosti s kůrovcovou kalamitou napadají, jsme hledali spolu se Zdeňkem Krejčím, správcem novoměstských lesů.

Jak se v současné době potýkáte s kůrovcem?

Protože převažovalo chladné počasí, v lese jsem ještě nově napadené stromy nenašel. Čerstvé kůrovcové dříví tedy ještě netěžíme. Káceli jsme pouze kůrovcové dříví z minulého roku.

Jak se s takto vytěženým dřevem správně zachází? Musí být složené klády vždy zakryté nebo oloupané?

U stromů, které kácíme nyní, je většina kůrovce dávno pryč. Brouk přezimuje v půdě a pod kůrou ho zůstává naprosté minimum, protože většina kůry již opadala. Je možné tyto stromy ošetřovat postřikem, ale jeho efektivita je přinejmenším diskutabilní. Po aplikaci postřiku se brouk otráví, když se přes kůru prokousává ven. Jed ale zabije pouze prvního jedince. Ostatní, kteří lezou stejnou cestou za ním, se neotráví. Navíc, jak jsem zmínil, ve stromech napadených před zimou je kůrovce už naprosté minimum. Jed pak může napáchat více škody než užítku. Otráví se jím ptáci, kteří mrtvé brouky sezobnou, nebo ostatní hmyz.

V lese také často vidíme klády přikryté plachtou. To pomáhá?

Ano, je to ale opět účinné především v létě. Když pokácíme čerstvě napadené stromy a víme, že je nestihneme z lesa odvézt dřívě, než z nich brouk vyletí. Takové klády potom přikryjeme speciálními plachtami. Děláme to obvykle v červenci a v září. V tuto chvíli, v polovině května, je to ale opět opatření, které je podle mě zbytečné.

Někteří lidé se také ptají, proč se u klád neodstraňuje kůra. To by přeci kůrovce eliminovalo spolehlivě?

Kůru ze stromů u nás nikdo neoškrabává. Ani přesně nevím, jak bychom to v tom množství děla-

li. Můžeme si samozřejmě objednat odkorňovače, stroje, které kůru sloupou, ale to je opravdu velmi nákladné. Navíc je to nestandardní způsob. Proč odkorňovat kmeny, které už jsou díky kůrovci z poloviny stejně odkorněné?

Ale u stromů, které jsou čerstvě napadené, by to pomohlo. Zabránilo by to přeci kůrovci napadnout nové stromy.

Od kolegů vím, že se o to snažili v Jeseníkách. Investovali do odkorňovacího stroje, a výsledek byl nulový. Kůrovce nezastavili. Je třeba si uvědomit, že ta kalamita je už dnes tak rozsáhlá, že veškerá opatření proti ní jsou v podstatě jen kosmetická. Toho kůrovce je už takové množství a porosty v ČR jsou tak zdecimované suchem, že už v podstatě neexistují účinná obranná opatření.

Proč v lesích nevidíme dostatek lapačů?

Minulý rok jsme lapače ještě dávali, ale letos už je nedáváme. Proč? Protože ani lapače už v současné době nefungují. Do lapače se vejde zhruba 5 000 brouků. Z jednoho stromu ale může vylétnout až 300 tisíc brouků. Napadených jsou přitom stovky stromů. Kůrovce navíc do lapače už skoro nelze nalákat. Les chřadne a celý ten umírající porost voní pro kůrovce stejně jako lapač. Kůrovce proto ten lapač vlastně ani nepoznává.

Mnoho lesů u nás patří soukromníkům. Ti přirozeně nemají takové možnosti jako vy. Je to problém? Nešíří se kůrovce od nich?

Jak jste řekl, ti lidé nemají možnosti jako my. Musí dřevo těžit sami, nikdo jim za to nic nedá a na vytěžené dřevo nemají odbytu. Situaci rozhodně nepřispívají, ale nechci dělat soudce. Nelze jim nic vyčítat. Vysočina má tu nevýhodu, že majetková skladba lesů je hodně roztržistěná. Práce se tedy hůře organizuje a koordinuje a mohlo by se zdát, že opatření proti kůrovci třeba nejsou dostatečně pružná. Ale například v již zmiňovaných Jeseníkách jsou lesy majetkově jednotnější, ale

stejně padly. Ten kraj je prakticky odlesněný. Příčina je v měnícím se počasí. Smrk je zkrátka horská dřevina a současné podnebí mu nesvědčí. Je stresován horkem a suchem a smrkové porosty u nás odcházejí plošně.

Kůrovce tedy podle vás není hlavním viníkem současného odlesňování krajiny?

Kůrovce je důsledkem mnoha problémů, ne jejich příčina. I když kůrovce zastavíme, tak smrkové porosty zaniknou kvůli suchu. Smrky chřadnou. Je to na nich vidět. Mají takovou šedavou barvu, mají malé přírůsty. Smrk letos opět kvete, přitom by měl plodit jednou za sedm let. I to je známka toho, že prostě cítí, že se blíží jeho konec.

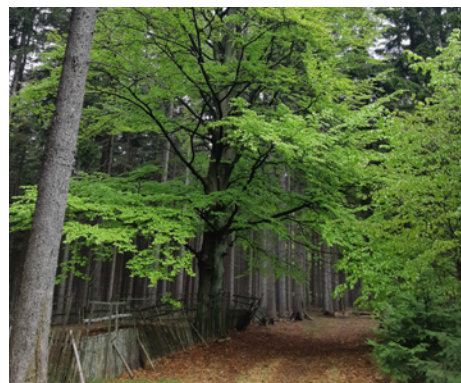
Pojďme k veselejšímu tématu, a tím je údržba městské zeleně. V jaké jste fázi?

Sekat jsme začali počátkem května. Letos to bylo s mírným zpožděním. Pokoušíme se o luční efekt. Některá místa, kde tráva není příliš hustá, necháváme neposečená a kosíme jen plochu kolem chodníků a silnic. Je to z toho důvodu, že se snažíme pomoci zadržování vody. Přispívá to také hmyzu, který bude moci dokončit svůj vývoj, a celkově je to šetrné k životnímu prostředí. Je to ale v podstatě experiment a nevíme přesně, co to udělá. Minulý rok jsme to zkoušeli na několika málo lokalitách, letos jsme tu praxi rozšířili i do centra města.

-kb-

Úřad nabízí volnou pracovní pozici

MěÚ NMNM hledá vhodné uchazeče/ky pro práci úředníka/ce odboru stavebního a životního prostředí, úseku územního plánování. Bližší informace k dispozici na www.nmnm.cz.

Co se děti učí během epidemie?

Bezpečnostní opatření proti koronaviru pomalu polevují. Symbolem by mohly být školy, které se opět začínají plnit dětmi. Výuka je dobrovolná, ale mnoho dětí přišlo. Devátáci nastoupili v polovině května. První stupeň o něco později. Ptali jsme se proto ředitelů novoměstských základek, jak náročnou situaci zvládají a co je koronavirus naučil.

I když bylo jasné, že onemocnění Covid-19 si vyžádá nějaká omezení, příkaz uzavřít školy překvapil snad každého. „Tušil jsem, že nějaké opatření přijde, ale že bude tak razantní, to jsme nečekali. My jsme se o uzavření škol dozvěděli o jarních prázdninách, ve čtvrtek 12. března. Reagovali jsme rychle, informaci dostali všichni vyučující a v pondělí už jsme zahajovali pedagogickou radou. Bylo jasné, že do škol se nesmí, ale výuka musí probíhat dál. Velmi rychle jsme se shodli na tom, jak budeme situaci řešit, a již v průběhu prvního týdne jsme najeli na nový systém,“ říká ředitel II. ZŠ Jan Krakovič. Výuka začala v online režimu, se kterým se každá škola vyrovnala po svém. Učitelé měli často velkou míru svobody v tom, jak vyučování povedou. „Většina

žáků z druhé stupně má už určité zkušenosti s domácí přípravou, neboť v průběhu školního roku průběžně komunikují prostřednictvím Office 365 - v programu Teams - se svými učiteli. Proto bylo pro nás optimální, po dobu uzavření školy, pokračovat s domácí výukou v tomto programu. Pracovní týmy jednotlivých tříd komunikují se svými učiteli, řeší probírané učivo, zadané úkoly, testy apod.,“ říká ředitel I. ZŠ Otto Ondráček. Výuka se ale většinou omezovala na procvičování již probrané látky. Učit se nové věci prý není v online režimu dost dobře možné. „Myslím si, že žádný dálkový způsob výuky zcela nenahradí osobní komunikaci nejen mezi učitelem a žákem, ale i mezi samotnými žáky. Domnívám se, že obsah i rozsah učiva, který jsme si na začátku výluky stanovili, jsme splnili. Po návratu žáků do školy uvidíme, jaká bude realita,“ dodává Ondráček. Zatím je ale prý příliš brzy hodnotit. Nouzový režim každopádně přinesl i řadu pozitiv. Ukázal nové možnosti výuky. Zejména starší kantoři, kteří se počítačů báli a nevyužívali je, zjistili, že to není složité. Přinesl i nové kreativní nápady a děti se naučily více pracovat z domova. Podle Jana

Krakoviče bylo ale omezení zbytečně razantní, ale připouští, že na začátku epidemie bylo těžké odhadnout, co je adekvátní reakce.

Školy mají nyní každopádně plné ruce práce s implementací vládních nařízení, která určují, jakým způsobem by teď měla začínat výuka. Děti smí být ve třídě pouze v malých skupinkách, které se nesmí ve škole potkávat. Učí se jen omezené množství hodin, účast žáků je dobrovolná. Situace je tak stále nepřehledná a je jisté, že žáci i kantoři budou odcházet na prázdniny s tím, že neví, co je po jejich skončení čeká. Na otázku, jak bude vypadat příští školní rok, totiž všichni jen krčí rameny.

-kb-

II. ZŠ má nového ředitele

Novým šéfem druhé základky bude Tomáš Augustýn, který vyhrál pravidelné výběrové řízení. Zastihli jsme ho krátce před uzavěrkou. Delší rozhovor vám proto přineseme v některém dalším čísle Novoměstska.

Odkud přicházíte do NMnM a proč jste se hlásil do konkurzu na ředitele ZŠ v Novém Městě?

Jsem rodákem z Předklášteří, před 13 lety mne na Vysočinu přivedla házená, a to konkrétně do

Nového Veselí. Na místní škole jsem začal učit a později také ředitelovat. Do konkurzu v Novém Městě jsem se hlásil, protože Nové Město považuji za skvělé místo k životu a myslím, že škole mám jako ředitel co nabídnout.

Jaká chcete, aby II. ZŠ byla?

Chci, aby byla místem, kam všichni chodí rádi. To je možná nereálná výzva, ale cíle je třeba si klást vysoké.

Současná situace není pro školy jednoduchá. Jaká jsou podle vás největší negativa koronavirové krize pro školy?

Hlavní negativa vidím dvě: velmi náročnou situaci pro rodiče a velkou změnu ve způsobu práce učitelů, kteří ze dne na den museli začít pracovat úplně jinak než doposud. Možná se mnou nebude mnoho lidí souhlasit, ale více než negativa krize vidím velké příležitosti, které školám přinesla. Ale to je na delší povídání.

-kb-

Poděkování oddělení informatiky NMnM

Při mém nástupu na místo nové ředitelky mateřské školy jsem navštívila vedoucího týmu oddělení informatiky pana Zbyňka Grepla a požádala jsem o pomoc. Moje neskromné přání bylo využít moderní technologie a vytvořit specifický software vedení školní matriky v elektronické podobě. Software, který zatím pro mateřské školy není dostupný a bude mít jistě i další zájemce z řad ředitelů, a to nejenom velkých mateřských škol. Hlavním cílem bylo zefektivnit naši práci při každoročním zápisu dětí do mateřské školy a rozšířit možnosti větší informovanosti rodičům nově přijatých dětí k předškolnímu vzdělávání.

Pro usnadnění adaptace a motivaci dětí na školu je důležité, aby rodiče věděli, jaké pracoviště, třídu, paní učitelky, kamarády a obrázkovou značku bude jejich dítě mít. Aby spolupráce se

školou začala ještě před hlavními prázdninami a usnadnila první krůčky dětem v systému celoživotního vzdělávání, které začínají v mateřské škole.

Ojedinelý specifický software vedení školní matriky mateřské školy se opravdu podařil vytvořit. Předcházela tomu velmi složitá a dlouhá cesta nejenom celkového síťového propojení všech našich míst výkonu vzdělávání a školských služeb Drobného, Žďárská, Pohledec a Slavkovice, ale mnoho dalších nečekaných překážek, včetně pandemie covid-19.

Děkujeme vedoucímu oddělení informatiky panu Greplově a jeho spolupracovníkům paní Šoustarové a panu Havelkovi za pomoc a skvělý přístup k vlastní práci: nikdy se nevzdát a vždycky najít cestu vyřešit problém. S. Šíkolová, ředitelka

Zkoušky na gymnázium

Přijímací zkoušky budou v těchto termínech:

a) žáci devátých tříd
pondělí 8. 6. 2020 od 8:30
matematika / český jazyk

b) žáci pátých tříd
úterý 9. 6. 2020 od 8:30
matematika / český jazyk

Maturitní zkoušky budou v těchto termínech:

a) didaktické testy od pondělí 1. 6. 2020
b) ústní zkoušky od 10. 6. 2020

Podrobné informace jsou v rozeslaných pozvánkách a na www.gynome.cz.

Na zdejší krajinu bychom měli být hrdí

Už před 50 lety si lidé uvědomili, že krajina Žďárských vrchů je výjimečná a zaslouží, aby byla ochraňována před lidskou rozpínavostí. O tom, jaké je CHKO dnes, jsme se bavili s jejím ředitelem Václavem Hlaváčem.

CHKO Žďárské vrchy slaví 50 let od svého založení. Jak se liší dnešní CHKO od toho před 50 lety?

Já vidím skutečný milník trochu dříve. Žďárské vrchy byly vždycky jedinečnou krajinou s tvrdými přírodními podmínkami a lidé zde těžce bojovali o obživu tradičním zemědělstvím. Z toho všeho se zde zformovala krajina neobvykle malebná. Malá políčka střídaly lesy, potoky a rybníky. Během kolektivizace v 50. a na začátku 60. let dostala ale místní krajina těžký zásah, a protože tady bylo více co zničit, byl ten zásah snad ještě drastičtější než jinde. Probíhalo plošné odvodňování, scelování pozemků, meliorace – všechny tyto zákroky významně změnily tvář Žďárských vrchů.

Pomohlo zřízení CHKO v roce 1970 tyto škody napravit?

Ty počátky nebyly jednoduché. Meliorace a podobné zemědělské postupy stále probíhaly. Ještě v 70. letech jim padla za oběť řada lokalit. Nebyla to tedy okamžitá změna. Ochrana přírody si zde ale postupně získávala svoji pozici a díky práci tehdejších kolegů se podařilo zachránit mnoho cenných míst, která by jinak zanikla.

A po 50 letech jsme na tom dnes lépe? Daří se přírodní bohatství uchovat?

Dnes je situace jiná. Ochrana přírody má dnes celkem jasná pravidla a jasné kompetence, se kterými všichni počítají. Máme stabilizovanou síť chráněných území, o která pečujeme, máme zonaci CHKO a plán péče, které stanovují pravidla ochrany CHKO. Máme dostatečné kompetence k zabránění poškozování přírody, zároveň platí, že pokud nějakého vlastníka pozemku omezíme, stát hradí újmu, která v důsledku omezení vznikla. V rámci prostředků, které máme k dispozici, podporujeme opatření k obnově přírodních funkcí krajiny, jako například vznik tůň, mokřadů nebo revitalizace vodních toků. Přicházejí také nové výzvy, jako je nedostatek vody v krajině, šíření nepůvodních invazních druhů, omezení průchodnosti krajiny a mnoho dalších. Stále důležitější je také práce s návštěvníckou veřejností.

Co je vlastně na našem CHKO vzácného? Co chráníte a proč?

To, co chráníme, by se dalo rozdělit na dvě části.

Tou první jsou chráněná území, nebo I. a II. zóny. Jedná se o zbytky území, ukázky toho původního, tradičního hospodaření, nebo dokonce původní přírody. Jako jsou například Dářská rašeliniště, rašelinné louky se vzácnými a ohroženými druhy rostlin i živočichů nebo skalní útvary a přírodě blízké lesy. Druhou neméně důležitou oblastí je ochrana krajiny jako takové. Lidé si možná neuvědomují, jak vzácnou krajinu ve Žďárských vrších máme. A leckdo si také myslí, že krajina je pořád stejná, bez ohledu na nás, ale to je velký omyl. Krajina může být velmi výrazně poškozovaná nejrůznějšími druhy staveb a necitlivými zásahy a ta ochrana krajinného rázu je velmi důležitým předmětem ochrany CHKO. Když vyjedeme mimo Žďárské vrchy, tak ten rozdíl je myslím jednoznačně vidět. Lidé by měli být na zdejší krajinu hrdí a vážit si jí. A samozřejmě o ni pečovat.

CHKO také často reguluje stavební činnost. Proč?

To, co je ve zdejší krajině cenné a co se zachovalo, jsou také venkovská sídla a ráz zdejších vesniček s dochovanými prvky původní lidové architektury. I toto dědictví je třeba chránit a uchovat. Stavebníkům to často komplikuje život a třeba i protestují, ale já bych řekl, že poslední dobou se i v tomto směru veřejné mínění obrací.

Říkal jste, že by lidé měli být na zdejší krajinu hrdí? Jaké máte ohlasy na činnost CHKO?

Je vidět, že lidé si čím dál víc uvědomují, že harmonická krajina i tradiční podoba venkovských sídel je hodnota, které je třeba si vážit a kterou je třeba zachovat. A vidí to čím dál víc místní i návštěvníci. Je to zřejmé na počtu turistů, kteří do CHKO přijíždějí. Je to řádově více lidí než v okolních nechráněných regionech Vysočiny.

Jaké plánujete oslavy?

Připravované akce nám přerušil koronavirus. Ten je ale snad na ústupu a my už nejsme tak limitováni. Výročí CHKO chceme tedy připomenout 30. května pod Žákovou horou na místě, kde došlo před padesáti lety u Stříbrné studánky k založení CHKO. Velkou akcí, kterou si CHKO k výročí nadělujeme, je také otevření Domu přírody v Krátké, které je předběžně naplánováno na 22. června.

Na co se můžeme těšit v Domě přírody?

Dům přírody je velká investice, která zásadně změní možnosti návštěvníkům CHKO. Bude to vstupní brána, kde návštěvníci dostanou všechny informace o CHKO včetně tipů na výlety. Budou tu ekologické vzdělávací aktivity i skvělá expozice.

Co se návštěvník dozví z expozice?

Dům přírody je sám situovaný do historického statku. Ten je nádherně zrekonstruovaný. Vnitřní expozice je rozdělená do tří tematických částí. První bude o zdejší přírodě před příchodem člověka, druhá je věnována počátkům osídlení a postupné přeměny krajiny do její unikátní podoby a třetí je věnována současnosti a tomu, jaké hodnoty se zde uchovávají a jak se snažíme zdejší přírodu chránit. Součástí expozice je také 3D film o zdejší přírodě.

Zmiňoval jste, že obdivovat zdejší krajinu jezdí stále více lidí. Není to ale také komplikace pro její ochranu?

To je samozřejmě téma, které je velmi aktuální. My ale rozhodně nechceme přírodu uzavírat a chránit před lidmi. Chceme jim naopak přírodu ukazovat. Chceme, aby měli možnost poznat krásu Žďárských vrchů, ale i to, že je třeba dodržovat nějaká pravidla. Prostě jen proto, aby to pěkně vydrželo, aby se příště měli kam vrátit. Snažíme se tedy být aktivní. Lidé zvat, ale také jim dávat všechny informace k tomu, aby se dozvěděli a pochopili, co je tu tak cenné a proč je potřeba to ochraňovat. A já věřím, že si stále víc lidí uvědomuje, že zachovalá příroda a krásná krajina je hodnota, která v našich životech hraje stále významnější roli.

-kb-

Ze života novoměstských spolků

Hospic: Přidejte se k nám

Před dvaceti lety založila skupina dobrovolníků hnutí s cílem pečovat o umírající pacienty v jejich rodinném prostředí a zároveň přinášet všestrannou podporu a pomoc jejich rodinným příslušníkům, následně podporovat pozůstalé, kteří se obtížně vyrovnávali se ztrátou svého blízkého. V roce 2000 vzniklo Hospicové hnutí Vysočina, které v průběhu dvaceti let prošlo dynamickou změnou, a nyní, již jako Domácí hospic Vysočina, o.p.s., patří s padesátkou zaměstnanců k respektovaným organizacím, které působí v oblasti paliativní péče. „Naším posláním je pomáhat lidem s těžkou nemocí,

aby mohli žít doma až do konce života. A to s podporou blízkých, co nejmenším utrpením, s pocitem přijetí a smíření,” uvádí k hlavní činnosti hospice ředitel Petr Hradil. Kromě domácí hospicové péče poskytují zaměstnanci hospice podporu rodinám, které se starají o dlouhodobě nemocné, a to zapůjčením zdravotních a kompenzačních pomůcek, ale také takzvanou odlehčovací službou a odborným sociálním poradenstvím. V něm se zaměřují také na podporu všem, kteří přišli o někoho blízkého. „Vnímáme velkou podporu celého Nového Města na Moravě, a proto bychom si spolu s Novoměstšáky v letošním

roce rádi připomněli, že zde poskytujeme služby již dvacet let. Připravili jsme proto velkou prázdninovou akci nazvanou Přidejte se k nám, díky které bychom rádi získali nové dobrovolníky a podporovatele. Připravili jsme sérii událostí, do kterých se bude moci zapojit každý, kdo rád chodí, běhá, jezdí na kole nebo má rád rodinné výlety,” prozrazuje ředitel hospice. V průběhu měsíce června se na stránkách www.hospicvysočina.cz dozvíte všechny potřebné informace, včetně aktuálních termínů. „Vyvrcholením akce Přidejte se k nám bude Běh pro hospic s Martinou Sáblikovou,” upřesňuje Petr Hradil. -kb-

Výzva ke spolupráci při aktualizaci Komunitního plánu sociálních služeb

Vážení spoluobčané,
Nové Město na Moravě připravuje aktualizaci Komunitního plánu sociálních služeb (KPSS), na kterém máte možnost podílet se i Vy. Posláním komunitního plánování je hledání společné cesty mapováním sociálních služeb v našem městě i celém mikroregionu Novoměstska. Dokument je výsledkem společného plánování potřeb občanů – uživatelů sociálních služeb, nabídky poskytovatelů a podpory zadavatelů v oblasti sociálních i následných služeb. Plán je zaměřen na tři cílové skupiny. První cí-

lovou skupinou jsou senioři a osoby se zdravotním postižením, druhou jsou rodiny, děti, mládež a osoby ohrožené závislostmi a třetí skupinou jsou nezaměstnaní, osoby v nepříznivé sociální situaci a oběti trestných činů.

Touto cestou bychom Vás rádi oslovili a vyzvali ke spolupráci při aktualizaci komunitního plánu. Pokud budete mít zájem aktivně se zapojit, máte nějaké připomínky či náměty, kontaktujte prosím, pracovníci odboru ŠKSV Mgr. Věru Novotnou, a to buď osobně na MěÚ, nebo telefonicky na číslech 566 598 425, 601 339 787 či

prostřednictvím e-mailu (vera.novotna@meu.nmmn.cz), a to nejpozději do 30. června 2020. Vaše náměty, potřeby, připomínky apod. budou zapracovány do stávajícího KPSS. Následně budou stanoveny priority potřeb sociálních služeb na území Nového Města na Moravě pro rok 2021. Stávající platný Komunitní plán sociálních služeb naleznete na adrese: <https://radnice.nmmn.cz/socialni-sluzby/aktualizace-komunitniho-planu-socialnich-sluzeb-schvalena/>.

-kb-

Zločin a trest ve městě Nové Město na Moravě

16. 4. 2020 bylo strážníkům telefonicky oznámeno, že na dopravním terminálu leží muž, který je zřejmě v podnapilém stavu. Strážníci na místě zjistili, že se jedná o osobu v silně podnapilém stavu, která není schopna samostatné chůze. Provedenou orientační dechovou zkouškou bylo muži naměřeno 3,86 promile alkoholu v dechu. Následně byl převezen do PZS Jihlava k vystřízlivění.

V nočních hodinách 18. 4. 2020 bylo strážníkům oznámeno rušení nočního klidu v lokalitě Zahradníkův kout. Při kontrole uvedené lokality nebylo zjištěno, že by zde docházelo k rušení nočního klidu.

Dne 29. 4. 2020 v odpoledních hodinách bylo strážníkům oznámeno výpravčím ČD, že se na

vlakovém nádraží zdržuje skupinka podnapilých osob, které dělají nepořádek. Na místě bylo zjištěno, že se jedná o tři osoby, které čekají na kamaráda. Hlídkou byli všichni vyzváni, aby opustili prostor nádraží a ztišili se, což ihned učinili. Věc tak byla ze strany MP vyřešena na místě.

V průběhu měsíce dubna řešili strážníci šest případů porušení vládního nařízení o nošení roušek. V jednom případě byla věc oznámena příslušnému správnímu orgánu k projednání, protože se jednalo o opakované porušení. V ostatních případech věc řešili strážníci domluvou.

Městská policie dále informuje, že od konce měsíce května změnila místo své úřadovny. Z ulice

Školní čp. 448 se přestěhovala na ul. Drobného čp. 301. Telefonní čísla zůstávají stejná 602 555 156, 566 598 440.

NMNM 75 OSLAVY VÝROČÍ UKONČENÍ II. SVĚTOVÉ VÁLKY V NOVÉM MĚSTĚ NA MORAVĚ

Hynek Hájek položil život za naši budoucnost

První Československá republika skončila po dvaceti letech poměrně šťastného života v troskách. Většina Čechů ale byla nezlomena. Tisíce našich občanů tajně přechází hranice, aby se mohli začlenit do armád, které se začaly tvořit v zahraničí. A doma se okamžitě tvoří tajná organizace bývalých důstojníků a vojáků čs. armády Obrana národa, která byla páteří zakládajícího se odboje. Odbojáři z Obrany národa měli z bývalých armádních zdrojů uschované zbraně a munici. Velením organizace Obrany národa na Novoměstsku byl pověřen ředitel měšťanské školy v Novém Městě Josef Tulis, který byl i při brněnském založení této organizace.

Další odbojovou organizací byl Petiční výbor Věrní zůstaneme, který se většinou skládal z inteligence a civilistů. Na Novoměstsku vedl tuto organizaci prof. JUDr. Josef Grňa a Josef Steiner, kteří zde žili v ilegality. Měli nejbližší spolupracovníky v Eduardu Soškově, který odešel z armády jako nadporučík letectva a doma pracoval jako obchodník s potravinami. Další spolupracovník byl Cyril Musil, lyžařský reprezentant a majitel penzionu ve Studnicích.

Eduard Soška měl jako souseda v domě,

Miroslav Hájek

kde žil, vrchního strážmistra místních četníků – Hynka Hájka. Čestného člověka, který se ihned po příchodu Němců zapojil do odbojářské činnosti. Spolupracoval na výrobě falešných občanských průkazů a byl informátorem pro odboj. Pro nespolehlivost byl předčasně v červnu 1944 penzionován. Poté se intenzivně věnoval odbojářské činnosti, do které zapojil i svého syna Miroslava, bývalého vojáka z povolání, syna Vladimíra, uprchlíka z totálního nasazení, a dceru Vlastu, která pracovala na poště.

Eduard Soška, než odešel do ilegality, zajišťoval i důležitý problém – potraviny a oděvy pro partyzány, rekrutující se ze sovětských zběhů a také pro partyzány-ilegály, kteří procházeli studnickým penzionem. Hynek Hájek byl jeden ze Soškových důležitých spolupracovníků a do této činnosti se zapojilo mnoho novoměstských občanů žijících okolo nádraží – blízko Soškova a Hájkova bydlíště.

1. listopadu 1944 byli při přestřelce s Němci v Proseči zastřeleni velitel Josef Svatoň a jeho pobočník Eduard Soška. Svatoň se Soškou představovali důležité spojení mezi původní odbojovou strukturou a novými partyzánskými útvary, které vznikaly hlavně ze zběhlých sovětských zajatců a z nových sovětských partyzánů, výsadkářů, většinou příslušníků KGB. Ruské skupiny byly razantní, se zkušenostmi z frontových bojů, bohužel v mnoha případech neukázněné, ovlivněné alkoholem. Bylo tedy velmi těžké koordinovat společné akce.

Po padlém Josefu Svatoňovi byl jmenován novým velitelem Otto Kafka, bývalý úředník novoměstského velkostatku, tou dobou žijící v ilegality. Kafka nebyl přijat sovětskými, ale ani našimi partyzány pozitivně. Řešil se i problém spojení a informovanosti mezi jednotlivými oddíly a hlavně mezi původními odbojáři napojenými na Londýn a sovětskými skupinami. Přesto se v té době podařilo zajistit vysílačku, kterou přivezl parašutista Hromek z britského výsadku Bauxite. Vysílačku měla převzít skupina Dr. Miroslav Tyrš s velitelem Ivanem Andrejevičem Labunským v noci mezi 12. a 13. dubnem 1945. Skupina byla převážně tvořena ze sovětských zajatců i českých partyzánů. K předání mělo dojít ve staré cihelně,

Hynek Hájek

kteřá bývala vedle železniční tratě u Zubří. Vysílačku měl předat velitel Kafka, parašutista Hromek a odbojáři Zdeněk Šukal a Hynek Hájek a jeho syn Miroslav Hájek, který měl radiostanici obsluhovat.

Skupina se večer sešla u správce novoměstského lihovaru Josefa Mlíky a před půlnocí se vydala na místo schůzky. Pravděpodobně šli z lihovaru podle potoka Bezděčky, vedle Kozovy borovinky, nad Sokolíčkovou borovinkou přišli polní cestou u železničního přejezdu silnice do Zubří. V temné noci uslyšeli hlasy. V domnění, že jde o skupinu odbojářů, kterou měli kontaktovat, vyšel jim Hynek Hájek naproti, protože se s členem Tyršovců – Josefem Serinkem osobně znal. Jeho společníci zůstali na polní cestě. Vzápětí byly slyšet české, německé, ale i prý ruské hlasy. Miroslav Hájek vyběhl do tmy za otcem. Po lidských hlasech se ozvaly výstřely. Výstřely opakovala i skupina odbojářů a potom ustoupila a přesunula se zpět do lihovaru.

Na místě střetu zůstal ležet zastřelený Hynek Hájek a postřelený jeho syn Miroslav. Miroslav zjistil, že na místě činu zůstal sám, protivníci zmizeli. Ukryl svého tatku do vedlejšího pole a raněn čtyřmi průstřely se doplížil do domu odbojáře Ludvíka Brabce, kde požádal o pomoc.

S Brabcovou pomocí se dostal do novoměstského lihovaru, kde se setkal s Ottou Kafkou a svými spolubojovníky. Odbojáři se vydali zpět do prostoru přestřelky, ale tělo mrtvého Hynka Hájka nenašli. Mezitím Ludvík Brabec informoval Hájkovu rodinu o tragédii a druhý syn Vladimír, který tou dobou žil také v ilegalitě a o akci věděl, se svým švagrem Josefem Hudečkem na improvizovaných nosítkách, které se do dnešní doby dochovaly, odnesli zemřelého na Hájkovu zahradu. Zde ho pod besidku ukryli a druhý den zakopali. Těžce zraněný Miroslav Hájek byl s diagnózou „střelná rána levého podbřišku, střelná rána obou stehen, střelná rána ukazovák vpravo a následná chudokrevnost“ úspěšně ošetřen v lihovaru MUDr. Františkem Hendrichem, pozdějším profesorem na lékařské fakultě v Brně a Martině.

Odbojářská skupina Dr. M. Tyrše, která měla převzít vysílací stanici, byla v době přestřelky necelých 300 metrů od místa střetu. Když zaslechli hlasy a později střelbu, stáhli se na železniční stanici Olešná a potom zpět do Vítochova, kde

měli své stanoviště.

Německé vedení o přestřelce vědělo a ještě v noci zahájilo pátrání po odbojářích. Později na místě střetu našli pánský černý motýlek a krvavé stopy. Ráno zahájili přísné kontroly obyvatelstva a stavy přihlášených osob. Při kontrole u rodiny Hájkových paní Hájková oznámila, že její muž je na návštěvě ve Strážnici, která je ale nyní již obsazena Rudou armádou. Paní Hájková se chovala při prohlídce velmi statečně, vždyť věděla o smrti svého manžela a o těžkém zranění syna Miroslava. Celodenní pátrací akce v Novém Městě skončila pro Němce bezúspěšně.

Těžce zraněný Miroslav Hájek byl po ošetření v lihovaru tajně převezen Ludvíkem Brabcem a Janem Vlčkem do úkrytu u Vlčků na Holubce, kde se dočkal osvobození. Nedoléčený Miroslav se přesto zúčastnil akcí odboje při osvobozování Nového Města.

Vladimír Hájek, druhý syn Hynka Hájka, se zúčastnil odboje – destrukce železniční tratě, byl vycvičen jako záložní radista, aktivně se zúčastnil bojů za Květnové revoluce.

Dcera Vlasta pracovala na poště jako telefonistka a podávala neocenitelné informace, které získávala odposlechem.

Vrchní strážmistr Hynek Hájek byl po exhumaci pochován v neděli 19. srpna 1945 a ostatky uloženy na novoměstském hřbitově na Kostelíčku za mimořádné účasti smutečních hostů. Kromě novoměstských obyvatel přišli všichni odbojáři z širokého okolí. Hynek Hájek byl výnosem prezidenta republiky vyznamenán Čs. válečným křížem a povýšen do hodnosti poručíka in memoriam. Bylo to ale naposledy, kdy se setkali všichni. Od roku 1948 již potom existovali odbojáři pouze z východní strany.

Vzpomínka na příběh Hynka Hájka je jen malou částí velkého příběhu o statečnosti, lásce k vlasti a hrdosti na svoji vlast. A také vzpomínka na 75 let staré události, které byly tragické, ale přinesly očekávanou změnu. Změnu, která ale nabrala později jiný směr. Směr se nyní změnil a je na nás, abychom si připomněli, jak dlouhá cesta byla k naší svobodě.

Doc. Ing. Ladislav Slonek

Další bojovníci z Novoměstska ...

Ing. Jaromír Nečas

Demokratický politik a rodák z Nového Města na Moravě, který svoji činností zachránil mnoho Čechů tím, že jim umožnil včasnou emigraci. Sám se aktivně zapojil do odbojové činnosti. V roce 1940 byl nucen emigrovat do Francie. Jeho žena a dcera zahynuly v koncentračním táboře. Zemřel v dubnu 1945 ve Velké Británii

Generálmajor ing. Rudolf Pernický

Čestný občan Nového Města a výrazná osobnost československého odboje. Po propuštění z armády v roce 1939 odešel do Polska (červen 1939) a přes Francii a Tunisko se nakonec evakuoval do Velké Británie. Zde byl v roce 1940 zařazen k 1. Dělostřelecké baterii. Iniciativně se přihlásil k nasazení pro zvláštní úkoly. Po prodělání kursu průmyslové špionáže a sabotáže a konspiračního kursu byl zařazen jako velitel paradesantního výsadku TUNGSTEN. Až do 17. května 1945, než byl přidělen k 2. oddělení Hlavního štábu v Praze, řídil Pernický povstalecké akce v širokém okolí Nového Města. Za svoji statečnost byl však okresní vojenský velitel Novoměstska Rudolf Pe-

mický náležitě „odměněn“.

Dne 1. listopadu 1948 byl zatčen Státní bezpečností a v březnu následujícího roku ve vykonstruovaném procesu za úklady proti republice a vojenskou zradu byl odsouzen na dvacet let těžkého žaláře. Ve věznicích a táborech nucených prací strávil přes jedenáct let, než byl v květnu 1960 propuštěn. Generálmajor Pernický zemřel 21. prosince 2005, ironií osudu na den přesně jednašedesát let po svém seskoku na Kutnohorsku.

František Kružík

Narodil se 6. března 1906 v Novém Městě na Moravě. Již před válkou odešel do Francie, stejně jako jeho mladší bratr Arnošt. Dne 10. července 1940 byl přijat do RAF. Vyznamenání: Čs. medaile Za zásluhy II. stupně (20. 6. 1945), Čs. vojenská pamětní medaile se štítky F – VB (7. 3. 1944).

Jaroslav Slonek

Narodil se 11. března 1907 v obci Rokytno. Dne 29. července 1939 vstoupil v Krakově do „Za-

hraniční vojenské skupiny československé“. Odjel na Střední východ a prodělal bojové nasazení v Sýrii a obléhání Tobruku v říjnu – prosinci 1941. V létě 1943 odjel do Velké Británie. Počátkem září 1943 byl zařazen k velitelské rotě Tankového praporu 2 Čs. samostatné obrněné brigády, resp. k Lehkým dílnám 2, u nichž pak prodělal celé obléhání Dunkerque od října 1944 do května 1945. Po demobilizaci pracoval na parní pile v Novém Městě na Moravě. V dobových dokumentech se uvádí, že je „reakčně zaměřen“

Zdeněk Šír

Zdeněk Šír se narodil v roce 1903 v Novém Městě. Věnoval se ilegální činnosti, ale na veřejnosti působil jako podnikatel. 18. prosince 1941 byl v rámci likvidace protifašistické organizace Obrana národa na brněnském nádraží zadržen gestapem. Nějakou dobu byl surově vyslýchán a následně po soudním procesu, který se konal v Brně, byl převezen do koncentračního tábora v Mauthausenu. Zdeněk Šír zemřel jako devětatdacetiletý. Rozsudek ze dne 13. 1. 1942 byl vykonán kolektivně na dvaasedmdesáti věznicích. -kb-

Program oslav výročí konce války:

12.–13. 9. 2020

• Autogramiáda publikace s názvem „ZAHraniční ARMÁDA 1939–1945, místo narození: politický okres Nové Město na Moravě“,

autor PhDr. Jiří Plachý, PhD.

• Odhalení pamětní desky novoměstským obětem holokaustu na ZŠ Nové Město na Moravě,
• Dobový vojenský tábor s historickou vojenskou technikou, výzbrojí a výstrojí, poštovní, airsofťová střelnice, vojáci v historických uniformách
• Dobové vojenské letiště RAF s maketou letadla Supermarine Spitfire

• Soudobá vojenská technika (aktivní zálohy s ukázkami současných zbraní), obrněná vozidla DINGO, obrněný transportér PANDUR, BVP-2 apod.

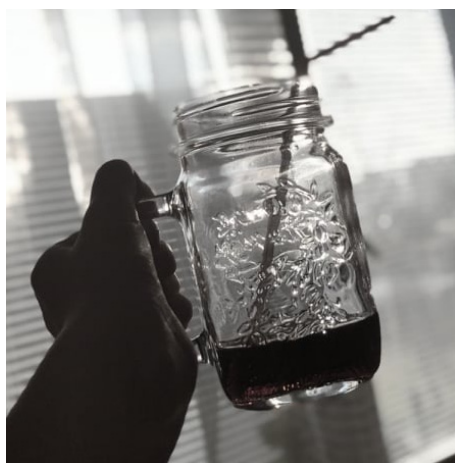
• Autobusový zájezd „Památníky Novoměstska aneb Po památných místech bojů 2. světové války“ 26. 9. 2020

Novoměstsko ve fotografiích: Co dokáží naše děti

Během karantény měly i děti ze ZUŠ za úkol pracovat doma. Rozhodli jsme se otisknout malou ukázkou toho, co se jim podařilo vytvořit.

Ivana Šmardová

Klára Janů

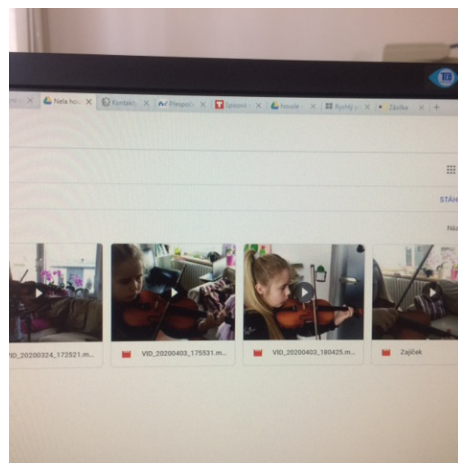
Loutka podle literární předlohy.
Autor: Natálie Ehrenbergerová

Ema Ella Nováková

Štěpán Macek

Tak vypadala online výuka na ZUŠ

Voda jak ji vidí Tereza Jenerálová

Voda na zemi musí být,
bez ní se prostě nedá žít.
Pije ji člověk i zvířátka,
pejsci, kočky i housátka.
Voda je velký kouzelník,
jednou si teče v potoce,
podruhé je z ní led a sníh.
Pak v teple se nám vypaří,
nad hlavou mráčky vytváří.
A když zas přijde deštiček,
můžem si zalít čajíček.

Princezna s rouškou na čele

Princeznička roušku měla,
jak se nosí, zapomněla.
Na čelo si roušku dala,
ta vám ale vypadala.
Tak se rouška nenosí!
Přes pusinku být musí!

Přes čelo mi sluší více,
vidět můžeš moje líce.
Princezna tak chodí dál,
když ji potká táta král.
Tak tě rouška neochrání,
každému jsi pro zasmání.

Já ji měla, i s ní spala,
do rána se osypala.
Od té doby na těle,
nosím ji jen na čele.
Pěkně se mi takhle chodí,
k mým šatům se rouška hodí.

Třeba se tak nosit bude,
nejen tady ale všude.
Musím trochu vypadat,
mezi dámy zapadat.
Nemoc zmizí jako vředy,
musíme to snášet lidsky.

Horácká galerie

OTEVÍRACÍ DOBA

Otevřeno denně kromě pondělí 9:00–17:00.
Zavřeno ve dnech státních svátků.

PROBÍHAJÍCÍ VÝSTAVY:

Výtvarná Vysočina (prodlouženo do 7. června 2020)

Aktuální tvorba třiatřiceti členů Spolku výtvarných umělců Vysočiny (SVUV) a Klubu výtvarných umělců Horácka (KVUH).

Současná sklářská tvorba na Žďarsku

(2. 6. – 27. 9. 2020)

Na výstavě připravené v rámci Vysočiny sklářské budou prezentováni autoři Petr Hora, Jaroslav Svoboda, Ivan Štěpán, Lukáš Verner, Monika Vosyková a Jaroslav Wasserbauer.

Leonard Rotter – Pražské akvarely

(květen–červen 2020)

Arnošt Košík (13. 5. 1920 – 6. 1. 1990)

Výstava připravená ke 100. výročí narození novoměstského rodáka Arnošta Košíka.

Krajinami... (konec června – září 2020)

Výstava děl ze sbírek Horácké galerie.

Zmařené osudy – on-line výstava

Výstava mapuje osudy rodiny Brady s přicházející německou okupací, kdy se více zaměřuje na život dětí Hany a Jiřího bez rodičů, kteří jsou již internováni.

AKCE:

Malujeme sklem na hrnky (celoročně)

Dílna probíhá vždy od 3 do 6 osob, malování zvládnou děti od 5 let. Bližší informace a rezervace přes Ateliér HG na webových stránkách HG nebo na e-mailu: kulkova@horackagalerie.cz. Cena 150 Kč / hrnek

Poetický herbář – ilustrátorská a básnická výzva (do 31. října 2020)

Okolní příroda se začíná probouzet, na lukách a v lesích vidíme první květy. Nechte se okouzlit místními rostlinami podobně jako výtvarník Vojtěch Štolfa nebo básník Jakub Deml. V letošním roce si navíc připomínáme 50. výročí vzniku CHKO Žďárské vrchy, je tedy ideální příležitost vytvořit si svůj originální herbář. Zúčastnit se může každý, bližší informace se dozvíte na webových stránkách Horácké galerie.

pátek 12. června 2020 od 16:00 do 21:00

Muzejní a galerijní noc

Nové výstavy, workshopy se sklem na nádvoří, městská hra. Vzhledem k omezené kapacitě komentovaných prohlídek výstavy Současně sklo na Žďarsku se prosím předem nahláste e-mailem pokladna@horackagalerie.cz nebo telefonicky 566 654 211.

pátek 26. června 2020 v 19:30

ARTkino HG: Tenkrát podruhé + komentář

Miloše Zabloudila

Francie (2019), drama, komedie, 115 min., české titulky, přístupný od 15 let, vstupné 80 Kč

Stomatologická pohotovost

6. 6. 2020 B Smile s.r.o.

Osová Bitýška 303, 566 536 712

7. 6. 2020 MUDr. Tomáš Dvořák

Velká Losenice, 775 479 595

13. 6. 2020 MUDr. Dušan Borek

Zahradní 580, Bystřice n. P., 566 688 235

14. 6. 2020 B Smile s.r.o.

Osová Bitýška 303, 566 536 712

20. 6. 2020 MDDr. Věra Šírová

Vratislavovo nám. 12, NMnM, 566 616 901

21. 6. 2020 MUDr. Ondřej Bartoš

Na Městečku 310, Nové Veselí, 566 667 236

27. 6. 2020 Fiodor Gonchar – lékař stomatolog

Dům zdraví, Velké Meziříčí, 728 638 632

28. 6. 2020 BLADENT s.r.o.

Štursova 111, NMnM, 566 616 904

Významná výročí

3. 6. 1900 narodil se v NMnM Vincenc Makovský, akademický sochař, 120. výročí narození (zemřel 28. 12. 1966 v Brně). Pochován je na evangelickém hřbitově v NMnM.

16. 6. 1940 zemřela ve Francii v Montpelier Vítězslava Kaprálová, hudební skladatelka a dirigentka, 80. výročí úmrtí (narodila se 24. 1. 1915 v Brně).

17. 6. 1960 zemřel v NMnM Karel Němec, akademický malíř a grafik, 60. výročí úmrtí (narodil se 25. 10. 1879 v NMnM).

K Club

1. - 7. 6.

Zdravý týden plný salátů aneb
plavková sezona už je za dveřmi
15. - 21. 6.

Zpátky v čase a RETRO týden

Přijďte posedět na naší nové
zahradce a ochutnejte dobroty z letošní sezonní
nabídky!

Blahopřání

Dne 14. června oslaví 45 let společného života Jarmila a Karel Kotovicovi. Děkujeme za všechnu lásku, péči a do dalších let Vám přejeme pevně zdraví, hodně štěstí a pohody. Děti s rodinami

Z matriky

narozené děti

- 13. 4. Barbora Kincová
- 15. 4. Kristýna Příhodová
- 20. 4. Šarlota Skalníková
- 25. 4. Pavel Doleček
- 2. 5. Ester Lašková
- 7. 5. David Buřval

jubilanti

- 3. 6. Zdeňka Loubová 90 let
- 6. 6. Blanka Krupicová 91 let
- 7. 6. Jan Holemář 80 let
- 9. 6. Alena Janů 80 let
- 11. 6. Marie Novotná 85 let
- 12. 6. Věra Papšová 85 let
- 12. 6. Ladislav Slonek 80 let
- 14. 6. Vladimír Přívara 75 let
- 15. 6. Libuše Burešová 89 let
- 15. 6. Věra Řehulková 86 let
- 17. 6. František Mička 80 let
- 18. 6. Ladislav Svoboda 85 let

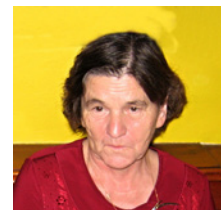
Omluva

V květnovém čísle Novoměstska bylo chybně uvedeno křestní jméno jubilanta pana Javorského. Chybně bylo uvedeno křestní jméno Jiří, správné jméno je František Javorský. Omlouváme se.

úmrtí

- 18. 4. Herta Pavelková (NMnM, 1939)
- 20. 4. Marie Vrbasová (Hlinné, 1946)
- 20. 4. Josef Šídlák (Řečice, 1941)
- 22. 4. Ludvík Kučera (Petrovice, 1937)
- 24. 4. Marie Nová (NMnM, 1937)
- 30. 4. Markéta Dostálová (Zubří, 1935)
- 2. 5. Jaromíra Šimková (Rokytno, 1940)
- 4. 5. Jaroslav Haných (NMnM, 1937)
- 5. 5. Blažena Elblová (NMnM, 1928)
- 10. 5. Ondřej Kadlec (NMnM, 1945)
- 11. 5. Drahomíra Dostálová (Olešná, 1935)
- 13. 5. Pavla Kučerová (NMnM, 1932)

Vzpomínky

To jediné důležité v životě jsou stopy lásky, které za sebou necháváme, když odcházíme... Dne 8. června by oslavil své 80. narozeniny náš tatínek pan Vlastimil Solníčka. Od jeho úmrtí uplynulo 11. května již 25 let. Vzpomínáme též na maminku, paní Jiřinu Solníčkovou, která nás náhle opustila 5. července před 7 lety. Kdo jste je znali, věnujte jim spolu s námi tichou vzpomínku. Dcery Dana a Lenka s rodinami a syn Radek

Minibazar

Prodám gymnastický míč. Průměr 50 cm. Cena 50 Kč. Tel.: 566 615 236

Prodám masážní podložku na záda. Cena 500 Kč. Tel.: 566 615 236

Prodám kožesinovou čepici a límec ze stříbrné lišky. Obvod hlavy 57 cm. Cena 200 Kč. Tel.: 566 615 236

Daruji kabelky, batůžky, nákupní tašky. Tel.: 566 615 236

Prodám černý kožený kabát, pěkný, nový. Dámský i pánský, vel. XL-XXI. Cena 500 Kč. Tel.: 566 615 236

Daruji ze sbírky pásky ke kalhotám, sukním, šatům. Obvod do 80 cm. Tel.: 566 615 236

Prodám dětské kolo GALAXY vel. 16", cena 800 Kč. Tel.: 737 386 357

Prodám dětskou skládací postýlku i s matrací, málo používaná, cena 700 Kč. Tel.: 737 386 357

Hledám k pronájmu část zahrady za účelem pěstování ovoce a zeleniny. Nejlépe u starších lidí, kteří nemají pozemek využitý. Dle časových možností nabízím také výpomoc se zahradou, Nové Město a okolí. Tel.: 724 199 966

Rodina s dětmi koupí zahradu v Novém Městě a

okolí, prosím nabídněte. Tel.: 608 274 565

Výkup starých peřin. Tel.: 721 469 234

Prodám skútr Kentoya YUKI 125, najeto necelých 6 000 km. Cena dohodou. Tel.: 737 815 334

Dlouhodobě pronajmu (od 09/2020) krásný slunný byt v NMNM o vel. 3+1, 90 m², s balkónem, sklepem a stáním pro OA. Byt je po celkové rekonstrukci, plně vybaven. RK nevolat. Tel.: 608 821 198

Prodám autosedačku Cybex Juno 2-fix, 9–18 kg s bezpečnostním pultíkem, ISOFIX, jako nová. Cena 1 800 Kč. Tel.: 725 944 590

Vzpomínky

Kdo v srdcích žije, neumírá. Dne 29. května jsme vzpomněli 15. výročí, co nás bez slůvka rozloučení opustila naše milovaná maminka, babička a prababička paní Zdeňka Tomková. S láskou a vděčností vzpomíná celá rodina.

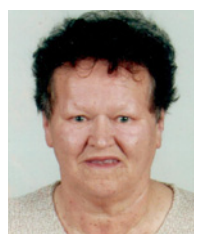
Dne 10. května 2020 uplynulo 14 let od úmrtí pana Miloše Fišara. S láskou vzpomíná rodina.

Dne 30. května by se dožila 95 let naše maminka paní Růžena Špinarová. S láskou vzpomínají dcery s rodinami.

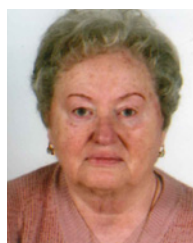
Dne 30. května uplynulo 10 let od úmrtí pana Jindřicha Sobotky. Se zármutkem v srdci vzpomíná snacha Olga s vnučaty a syn s rodinou.

Dne 27. června uplyne 10 smutných let, co nás opustila naše maminka paní Soňa Cíhová. S láskou vzpomínají dcery.

Dne 31. května by oslavil 100. narozeniny náš drahý tatínek a dědeček pan Vladimír Blaha z Nového Města. S láskou v srdci stále vzpomínají dcery Marie a Jitka s rodinami. Vzpomeňte s námi.

Dne 14. června uplyne 5 let, co nás navždy opustila paní Alena Blahová, roz. Němečková, z Nového Města. S láskou a úctou vzpomínají dcery Marie a Jitka s rodinami. Vzpomeňte s námi.

Tatínku, chci Tě jednou vést tou svojí cestou podél hvězd, které se navečer vyrojí a vše, co bolelo, zahojí. S láskou vzpomínají na tatínka, pana Františka Trojana, který odešel 26. června před 21 lety, dcera Milena, Zdena, Jana a syn Karel s rodinami.

Dne 22. června uplyne 10 let od smrti pana Radovana Petra. Kdo jste ho znali a měli ho rádi, vzpomeňte s námi. Manželka, děti a celá rodina

Dne 21. června uplynou 4 roky, co nás navždy opustil pan Bořivoj Polnický. Dne 28. června by se dožil 90 let. S úctou a láskou vzpomíná celá rodina.

Dne 19. června vzpo-
meneme 20. výročí úmr-
tí našeho milovaného
pradědečka, dědečka a
tatínka pana Václava Kli-
menta z Nového Města.
Kdo jste ho znali a měli
rádi, věnujte mu s námi
tichou vzpomínku. S úctou a láskou vzpomíná
rodina Klimentova.

Dne 12. června tomu
bude 20 let od úmrtí pana
Bořivoje Ptáčka z Nové-
ho Města. Kdo jste ho
znali a měli rádi, věnujte
mu s námi tichou vzpo-
mínku. Manželka a děti
s rodinami

Loučení žádné, nezbyl
Ti čas, jen velkou bolest
zanechal si v nás. Vzpomínky na Tebe v srdcích
si zachovají, kdo rád Ti
měli, tak jako my, stále
vzpomínají. Dne
24. června uplyne 20 let,
kdy nás navždy opustil
naš milovaný tatínek a
dědeček pan Jiří Němeček z Nového Města. Stále
vzpomínají dcera Lenka a syn Jiří s rodinami.

Vzpomínky, blahopřání a inzerci přijímáme
v Informačním centru na Vratislavově náměs-
tí. Přineste prosím vytištěný text a fotografie
v co nejlepší kvalitě.

Kontakt na redakci Novoměstska:
zpravodaj@nmnm.cz

**Uzávěrka červencového
čísla je 15. června 2020.**

Singletracky otevřeny

Novinkou pro návštěvníky je také jedinečná možnost vyzkoušet si trať, která byla přichystána pro letošní díl SP horských kol. Ten se však kvůli koronavirové pandemii pojede v náhradním termínu. Každý se tak může vžít do role závodníka. Trať, která je značena červenými šipkami, je pouze zkrácena o pasáže v bezprostředním okolí stadionu Vysočina Areny, kde by mohlo docházet

ke kolizím s trénujícími lyžaři a biatlonisty. Kdo bude chtít, může si svůj čas, za který zdolá trať, nahrát do aplikace a porovnat svůj výkon s ostatními bikery. Pokud se bikeři rozhodnou otestovat i další tratě v areálu, mohou narazit na omezení, která vyplývají z právě probíhající těžby dřeva v lese Ochoza.

-mah-

Ragbisté opět v plné polní

Po loňském roce 2019, pro náš tým progresivním v mnoha směrech, se letošní rok nezačal ve sportovním i životním rytmu moc dobře. Jelikož jsme kolektivní sport, bylo už ze začátku pandemie jasné, že se dlouho nebudeme moci družít. Tento velice nepříjemný fakt byl po poctivé zimní přípravě dětí i dospělých, kteří se těšili na pokládání pěték, skládky a týmovou hru, jako blesk z čistého nebe. Náš tým dostal dostatečně předepsané dávky tréninků a zajímavých výzev v průběhu izolace, ale nejvíce jsme se těšili na blížící se konec krize a přípravu hřiště na možnou, pro náš tým již

5. sezónu 2020. S postupným uvolňováním tento den přišel a naše děti začaly trénovat každou středu od 17 hodin na hřišti v Petrovicích, obdobně i mužský tým započal herní přípravu (každé úterý a čtvrtek) na možné sedmičkové turnaje, a jsme schopni dokonce zajistit v průběhu minimálně dvou týdnů případný turnaj i na našem hřišti. Stále hledáme nové členy pro tento krásný sport, proto pokud vám chyběl kontakt s dalšími lidmi a máte chuť si zkusit tvrdý a férový sport, jste vřele vítáni bez omezení věku, pohlaví, ale i postavy. Místo je tu pro každého, kdo má zájem. Jan Novotný

24hodinovka na kole

V termínu od 6. do 7. června se v Autokempu Sykovec uskuteční XXIII. ročník vytrvalostní jízdy na kolech. Pojede se buď 24 hodin v kuse, nebo půl dne. Start závodu se uskuteční v sobotu 6. června v 12.00 hod. Ukončení bude v neděli 7. června opět v 12.00 hod. Jezdit se bude v okolí Tří Studní. Okruh měří 10,5 kilometru s převýšením 140 metrů. Závodníci budou moci střídát jak silniční, tak horské kolo. Závodit budou jak jednotlivci, tak dvojice, včetně smíšených dvojic. -mah-

Dvojitá dávka světové podívané

Hned dvakrát se letos ve Vysočina Areně představí nejlepší bikeři světa. Díky změně programu SP horských kol se v našem městě pojedou rovnou dvě kola. První se uskuteční 29. září, druhé je naplánováno na 4. října. „Byli jsme osloveni, zda nezvládneme dvě kola v rámci jednoho týdne. Na tom jsme se domluvili. Budeme pořádat jedno kolo od úterý do čtvrtka a druhé od pátku do neděle. Diváci budou moci vidět závodníky ve dvou kolech SP,“ uvedl prezident organizačního výboru závodu v Novém Městě na Moravě Petr Vaněk. Diváci se tak mohou těšit na celkem pět závodních dnů, dvakrát se pojede short track

a dvakrát klasické cross country, mezitím den volna. „Jsme rádi, že nám takovou možnost Mezinárodní cyklistická unie dala, myslím, že je to pro všechny výhodné, a jak týmy, tak i závodníci z toho mají radost,“ dodal Vaněk. SP odstartuje 5. září ve švýcarském Lenzerheide, poté se pojede v italském Val di Sole a francouzském Les Gets. Nové Město následně obstará dvěma závody generálku na MS a zároveň finále pětidílného seriálu. Původně měl mít letošní SP šest zastávek, zrušeny byly závody ve Vallnordu a Mont-Sainte-Anne.

-mah-

Fotbalisté začali s tréninkem

Výkonný výbor SFK Vrchovina na svém posledním zasedání rozhodl o obnově tréninků. „Podmínky pro sport a fotbal díky postupnému rozvolňování umožňují zahájit tréninkový proces,“ stojí v prohlášení klubu. Trénovat již začaly všechny věkové kategorie. Od mužstva mužů až po přípravku. Tréninky probíhají dle předepsaných podmínek včetně zajištěné dezinfekce. Tréninky jsou dobrovolné a hráči se nezdržují v šatnách.

-mah-

Biatlonová špička se v Novém Městě představí v březnu

Přesně nalajnový je již kalendář Světového poháru 2020/21 v biatlonu. V jeho scénáři bylo dlouhodobě počítáno se závody v našem městě. Ty se uskuteční od 11. do 14. března 2021 a v nabitém programu jsou naplánovány sprinty, stíhací závody, smíšené štafety a dvojice. Termínový kalendář tak na poslední chvíli doznal změn. Původně se totiž nejlepší biatlonisté měli ve Vysočině Areně představit o dva týdny dřív. V tomto termínu se nakonec pojedou závody v

Číně, kdy zároveň půjde o předolympijský test. Zimní olympijské hry se tu uskuteční v roce 2022. „Vyhověli jsme změně termínu, i když víme, jak to u nás letos v březnu vypadalo. Snad bude příští zima příhodnější. Každopádně to budou jarní závody. Půjde o to, v jaké kondici udržíme sniž. Věřím, že to bude v pohodě,“ okomentoval konečné rozhodnutí ředitel soutěží v Novém Městě na Moravě Vlastimil Jakeš.

-mah-

Atleti obuli tretry

Na novoměstském atletickém stadionu se 17. května uskutečnil atletický trojboj na dráze. Toto tradiční poměření sil tak vytáhlo atlety z karantény. Závodilo se v běhu na 300 m, ve skoku do dálky a hodu diskem, dodržována přitom byla potřebná opatření. Vedle závodů se pomalu začínají rozbíhat také organizované tréninky. Od konce května již pravidelné tréninkové dávky polyká příprava a postupně se přidávají další věkové kategorie.

-mah-

Expediční kamera

Neděle 7. června 2020, 17:00

Protože se tento rok asi nikam nepodíváme, přijďte s námi cestovat na Expediční kameru 7. června 2020 v 17:00 do Kulturního domu v Novém Městě na Moravě. Expediční kamera je filmový festival, který již od roku 2009 přináší do kin ty nejlepší cestovatelské a dobrodružné filmy z mezinárodní i domácí produkce. Výpravy do nitra džungle i pouště, neuvěřitelné výkony na skalách, plavby přes oceány i po divokých řekách, adrenalinové šílenství, návštěvy domorodých kmenů, stovky uběhnutých kilometrů i putování na dvou kolech, outdoorové hvězdy i neznámí, a přesto úžasní cestovatelé, to vše máte možnost zažít během festivalu. Promítání můžete navštívit na dvoustovce míst v České republice i na Slovensku. Přijďte nasát atmosféru dalek, obdivovat pozoruhodné výkony a načerpat inspiraci ke svým cestám.

-kb-

Náš tip:

Surf Cuba

Co si takhle zasurfovát s režisérem, scénáristou a dramaturgem Jacobem Osterem a jeho filmem Surf Cuba. Komunistický režim svobodu obyvatel Kuby z velké míry potlačuje. Navzdory tomu jsou Kubánci z těch lidí, kteří umí najít v životě štěstí i tam, kde není. Kubánci vynikají v baseballu, fotbalu i v boxu. Poloha a podnebí země jsou ideální pro surfování, pobřeží Kuby je dlouhé skoro 3 000 km. Jenže v celé zemi není jediný surfařský obchod, takže z 11 miliónů obyvatel se tomuhle sportu věnuje 150 surfařů, pro které je každá vlna nejen adrenalin, ale také špetka osobního odboje.

Červen v Horáckém muzeu

Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy letos slaví 50. výročí svého vzniku. Na jaro jsme proto připravili výstavu Život v přírodě!, na které jsou fotografie přírodních pokladů našeho regionu, putovní výstavu Ptáci v krajině, kde se seznámíte se všemi našimi ptačími sousedy. Obrázky doplňují vycpaní ptáci zapůjčení z Moravského zemského muzea a z našich sbírek. Přijďte si zblízka prohlédnout sovu pálenou nebo ledňáčka!

A k vytvoření zvukové kulisy ptačího zpěvu stačí otevřít okna. Výstava potrvá do 15. června.

Muzejní a galerijní noc bude letos 12. června. V muzeu startuje od 16:00 městská hra s ornitologickou tematikou. Vydejte se po zelených zákoutích města hledat ptačí budky s úkoly a poznejte naše krásné okřídlené sousedy. Do muzea bude volný vstup a v 17:00 otevřeme novou expozici lidové architektury.

Doufáme, že 18. června ještě otevřeme výstavu hybohledů (mechanických skříněk) a dřevorytů česko-francouzského umělce Pavla Macka. Za-

hájíme v 17:00 perníkovým divadlem Ivana Hory na dvorku muzea. Těšíme se na vás!

Alice Hradilová

Program muzejní noci 12. 6. 2020

Horácké muzeum:

- 16:00 – 21:00 volný vstup do všech expozic a na výstavu Život v přírodě

- 17:00 Otevření nové expozice lidové architektury

Horácká galerie:

- ukázka a workshop sklářských technik na nádvoří Horácké galerie (vitráže, leptání skla, smalt... cena workshopu dle techniky)

- 18:00, 19:00, 20:00 Současná sklářská tvorba na Žďársku, komentované prohlídky výstavy (kapacita je omezena, prosím přihlaste se na pokladna@horackagalerie.cz nebo 566 654 211.)

Ptačí stezka – městská hra

-kb-

Zveme vás do biografu

úterý 2. 6. v 16:00 a 19:00 – Vlastníci, 60 Kč

neděle 7. 6. v 17:00 – Expediční kamera

úterý 9. 6. v 16:00 a 19:00 – Rocketman, 60 Kč

neděle 14. 6. v 14:00 a 17:00 – Mrňouskové: Daleko od domova, 50 Kč

úterý 16. 6. v 16:00 a 19:00 – Staříci, 60 Kč

úterý 23. 6. v 16:00 a 19:00 – AFRIKOU NA PIONÝRU, 60 Kč

úterý 30. 6. v 16:00 a 19:00 – Jumanji: Další level, 60 Kč

Kdy bude Chytrý kvíz

středa 27. května 2020 od 19:00

pondělí 8. června 2020 od 19:00

středa 24. června 2020 od 19:00

Další kulturní novinky a tipy na zajímavé akce najdete na stránkách města v sekci kultura. Adresa webu je nmnm.cz

Uzávěrka dalšího čísla Novoměstska bude 15. června.

Svoje tipy a náměty můžete posílat na adresu zpravodaj@nmnm.cz

Model tradiční chaloupky v podkroví Horáckého muzea

Zmizelé Nové Město

Vzpomínka po sedmdesáti letech

V roce 1945 mně byly něco přes čtyři roky. Přesto si pamatuji několik událostí, které mi utkvěly v mysli. Devátého května mě a moji sestru Janu vzala maminka podívat se na kolonu ustupujících německých vojáků na Žďárské ulici. Než začal nálet ruských letadel, tak jsme se stihli ukrýt do sklepa našeho domku, vzdáleného necelých sto metrů. Vtom se začal sklep otřásat výbuchy a ohlušujícími třesky pum, které mě hodně vystrašily. Vzápětí ve sklepe vyhledal úkryt voják v německé uniformě, pod kterou měl uniformu rudoarmějce. Tvářil se přívětivě a dostal jsem od něho tabulku čokolády, na kterou jsem v té chvíli neměl ale vůbec mysl. Ve sklepe jsme byli přes noc a druhého dne nás maminka odvedla dál od středu města, k rodině pana Líbala. Tam jsme byli asi týden, než se situace zklidnila. Byli jsme tam bez mého otce, který byl četnickým strážmistrem. Byl stále ve službě a prakticky jsem ho nepoznal. Tehdy jsme ještě nevěděli, že v dubnu zemřel v brněnské nemocnici u sv. Anny. Po dlouhých letech jsem se dověděl, jak pomáhal občanům v Novém Městě a také místnímu odboji. U Líbalů jsem kromě dvora nikam nesměl a už ani ne-

Autor článku Jiří Janíček "střílí" na Kadlecově pile s výměnnou hlavní pro kulomet MG34

Josef Mašík na protiletadlovém kanónu FlaK38 (ráže 20 mm) u nádraží

vím, jak k tomu došlo, že jsem postříkal pumpou na močůvku syna pana Líbala. Pochválen jsem samozřejmě nebyl, dodnes vidím, jak ho paní Líbalová celého myje v trokách.

Když jsme se vrátili domů, tak jsem mohl opatrně nahlédnout do ložnice, kde spalo v postelích a na podlaze několik oblečených ruských vojáků se zbraněmi. V kuchyni byla zřízena telefonní centrála a my bydleli v druhém pokoji. Vojáci se k nám chovali přátelsky a kapitán Nikolaj, jejich velitel, mě vozil i na koni. Těch pobíhalo kolem města mnoho, a tak řezník Ptáček ze Žďárské ulice měl asi hodně práce uplatnit své řemeslo. Na louce pod Jarošovou pilou stála polní kuchyně, kde vojenské kuchařky vařily dršťkovou polévku i pro obyvatelstvo, a tak jsem tam chodil s konvičkou. Polévka chutnala znamenitě. Během další doby jsme pobývali u babičky a dědečka Mašíkových, kteří bydleli v jednom z bytů na Kadlecově pile, kde dědeček pracoval jako topič. Bylo to kousek od shromaždiště německé válečné techniky za nádražím, na loukách k Maršovcům a také pod Holubkou. Na loukách jsme si s kluky z pily hráli hlavně na stíhačích tanků Jagdpanzer 38 zvaných Hetzer. Jejich hlavně mírumilovně čnely k obloze, těžké poklopy do věží se daly otevřít a uvnitř bylo zajímavé prostředí až do doby, kdy letní slunce rozehrálo pancíře tak, že vzduch uvnitř byl plný výparů z oleje, vazelíny a dešťové vody. Zvláštní epizodou byla akce, kterou prožil tehdy můj patnáctiletý strýc Josef Mašík se svým kamarádem Jiřím Kinclem, když

neodolali a připravili k výstřelu lehký pěchotní kanon, který mířil na město. To si ale zavčas uvědomili a společným úsilím ho otočili směrem na kopec mezi Zubřím a Vávrovou skálou. Byla to pěkná šlupka a oba dva zůstali chvíli hluší. Jejich akci dovršilo to, že našli pistoli a Jirka si z neopatrnosti prostřelil ruku. Celý bledý tehdy prohlásil, že by doma dostal, a tak raději sám půjde hned do nemocnice. Když započala Rudá armáda s odvozem německé techniky, tak jsme s kluky z pily využívali vstřícnost některých řidičů. Brali nás do kabiny nákladních aut a s nimi jsme odváželi vše, co mělo kola, kromě těžkých tanků. Po několika letech trofeje, které jsme měli poschovávány na pile pod rázy dřeva – přilby, plynové masky, stojánky a výměnné hlavně ke kulometům MG 34 i vystřelené roury panzerfaustů (pancéřových pěstí), zrezivěly a rozpadly se. Také my jsme začali mít věkem jiné povinnosti a zájmy.

Netušil jsem ale, že ještě jednou, a to po sedmdesáti letech, se mně válka tak intenzivně připomene. Bylo to v roce 2018, kdy jsem na pozvání vnuka navštívil poprvé koncentrační tábor Osvětim (Auschwitz-Birkenau). Ve sklepení jednoho bloku nám průvodce ukázal cihlami obezděné malé kobky s malým otvorem, kde umírali vězni. V té chvíli jsem si vzpomněl, jak jsme si tehdy hráli v cihlách, určených pro přístavbu objektu na pile, na koncentrák.

Jiří Janíček

Epizoda z jara a léta 1945

Jak se tak blížil vytoužený konec války – tedy někdy koncem dubna 1945 – byl jsem rodiči „deportován“ k dědovi. Takže konec války jsem prožil v roubené chalupě čp. 38 v Zubří. Než se tak stalo, pobývala celá rodina, včetně dědy a babičky Lukešových, ve fošnami vyztuženém sklepě našeho domku v novoměstské čtvrti na Šanghaji. Tam jsme prožívali nálety ruských stíhaček na ustupující německou armádu. Jenže v Zubří to nebylo o moc lepší. Všude kolem se proháněla, popásala a postávala stáda německých vojenských koní bez jakéhokoli dohledu, po vsi byly nahromaděny povozy a na mnoha místech se povalovalo množství odhozených zbraní a munice. Po silnici od Vojtěchova pochodovaly zajaté německé jednotky a občas bylo slyšet i střelbu.

Jak se dny posouvaly, dospěli naši k úsudku, že situace se poněkud zlepšila, a že se tudíž vrátím domů. Když jsme se blížili k naší ulici, už z dálky bylo vidět, že je plná vojenských aut, kanónů a všelijakého jiného neřádstva. Otec mne postrkoval až do naší ložnice, kde seděl na kuchyňském štokrleti nějaký voják s placatou čepicí na hlavě. „To je major Pjotr Sadinskij a bude teď u nás nějaký čas bydlet,“ pravil otec. A ten major se na mne podíval, zsalutoval a řekl něco jako: „Nu vót, rebjónok, ty moloděc. Ja ruskij.“ (No tak, dítě, ty jsi chlapík. Já jsem Rus.) A vesele se smál. Já na něj koukal jako na zjevení – dyť živého Rusa jsem jaktěžživ ještě neviděl, natož abych s ním mluvil. Pošilhával jsem po jeho pistoli, kterou měl v pouzdru u boku. On si toho všimnul, vyndal ji z toho koženého futrálu, vysunul zásobník, podal mi ji a povídá: „Nu vót, máličik, strelaj!“ (No tak, chlapče, střilej!) Já ji tedy popadnul oběma rukama, přiložil k oku, aby se lépe mířilo, a zacílil otevřeným oknem do střešního okénka Zdražilova domku. Zmáčknuv jsem spoušť. Ozvalo se cvaknutí a bolest pod okem. To od toho, jak péro vrátilo nárazník. Ten mne pekelně praštil do očnice pod oko. Bolelo to jako čert, ale ani jsem neceknuv. Major obsadil otoman v ložnici a od té doby jsme měli příští tři měsíce o jednoho člena rodiny víc.

Němci prchají.

Pan Nápravník byl krejčí a bydlel v naší ulici u Marků, tedy u Marka Františka. Neměl rádio, a tím pádem měl málo informací. To byl důvod, proč sedával v naší ložnici, ještě dříve než major Sadinskij, u radiopřijímače značky Philips a napjatě poslouchal, co je kde nového. A že bylo. V Praze bylo povstání a rozhlas vyzýval kdekoho, aby dobří lidé přišli na pomoc. Zvláště naléhavě žádal Rudou armádu, aby zatopila pod tankovými kotli a přijela pražským Němcům natrhnout žaket. Když se začalo střílet u budovy rozhlasu, byl pan Nápravník na pokraji šílenství a infarktu a sháněl nějakého kamaráda, který by s ním jel Praze na pomoc. Nikomu se však tak daleko nechtělo, a tak pan Nápravník zůstal u našeho rádia a s uchem na reproduktoru se rozčiloval dál. V několika málo dnech to však „prasklo“, jak konstatoval pan Nápravník. Němci podepsali 9. května bezpodmínečnou kapitulaci a náš major pravil: „Vojna kaput!“ Ten den se u nás sešlo několik ruských oficírů a všichni říkali: „Vojna kaput!“ Jeden takový, kapitán Bolšunov, který bydlel v sousedství u Šírů, si mne posadil na koleno, zubil se od ucha k uchu a skoro zpíval: „Vojna kaput!“

Major Sadinskij si pořídil kufríkový gramofon na kliku a k němu i několik ruských desek. A tak se často z našeho otevřeného okna linuly Podmoskevské večery, Smugljanka, ale i operní árie a také Paul Robeson a další. Ke gramofonu si musel ovšem poříditi i sličnou milenkou. Jmenovala se Marta a byla z Rokytna. Nepožadoval pro ni další lůžko, vystačili si oba s otomanem. Marta byla hezká a mladá. Občas jí přinesl i kytici čehosi. Ale jednou se stalo, že si Marta pomyslela, že pan major není to pravé, a kamsi odjela. Když se v noci major vrátil odkudsi domů a zjistil, že Marta je fuč, zeptal se: „Gdě Marta?“ Zuřivě zavolal jakéhosi řidiče s autem a za hodinku už ležela Marta vedle něho na otomanu.

Jednou donesl matce tři ryby, které nalovil pomocí granátu v Cihelňáku, a matce nezbylo, než vařit „uchu“ (tradiční ruskou rybí polévku) a péci kapra na másle. Jindy major zorganizoval jakousi párty, která se konala v naší kuchyni. Sezval šarže od „vejvozu až po viadukt“ a matka pro ně musela vařit. Než to všechno vypuklo, donesl pytel uzeného masa, nějaký špek a bůhví, co v tom pytli ještě bylo. Kapitán od Šírů dodal – také v pytli – nějaké lahve koňaku a prý i čistý líh. Když se najedli a napili, povídá major matce: „Julika, ješ!“ (Juliko, jez!) Matka se jmenovala Julie, ale on jí zásadně říkal Julika. Při tom se otáčel a ukazoval oběma rukama, jak bude tlustá. Majori, kapitáni a plukovníci od Hlaváčků se cпали a popíjeli ten chlast, který přinesl kapitán Bolšunov. Došlo to tak daleko, že mnoho nechybělo a byli by se po nějaké rozepři postříleli. Celá akce se ovšem obešla bez krveprolití a šarže se k ránu

Rudoarmějci

rozešly do svých pronajatých postelí.

Na tomto místě ještě připomenu malé „retro“. To bylo tak někdy v pozimních dnech roku 1944. S kamarádem Jirkou Staňkem jsme často chodili mezi pilou a Šanghají za účelem všemožných hrátek. Jednou jsme si to maširovali po železničním škvárovém náspu vedle kolejí odstavné trati a prohlíželi obsah vagonů, na kterých si němečtí vojáci převáželi různé „vojenské nádobí“. Na jednom vagoně bylo převáženo pod plachtou rozložené letadlo – nic pro nás. Ale ten vagon vedle byl zajímavý. Byl pootevřený a v něm se nacházela hromada polních telefonů. A tak jsme každý jeden popadli a mazali k Šanghaji. Jenže najednou se za námi ozvalo dupání a německý hlídač nákladu na nás zařval: „Halt! Hände hoch!“ No, moc jsme tomu nerozuměli, ale když nám ukázal otvor v hlavni jeho samopalu hezky zblízka, tak jsme to vzdali a telefony vrátili na hromadu.

S Jirkou jsme toho měli na svědomí celou řádku. Jenom snad zmíním ještě jednu poválečnou vzpomínku. Na tom pilském placu, kde jsme denně šmejdili, se povalovalo ledasco. Jednou takhle sedíme na podvalu a Jirka hrábne pod sebe a sebere vymontovaný závěr vojenské pušky. Krásně do něj vloží pohozený náboj a vytrvale se snaží kulku zarazit do podvalu. A najednou se ozve krátká rána a Jirka rázně natáhne moldánky. Seděl jsem po jeho levici, což pro mne bylo štěstí, jenže on to koupil. Nábojnice se roztrhla a střepiny Jirku dost citelně pochroumaly na pravé straně jeho boku. Nejdřív jsme to neuspěšně zkusili „lěčit“ vodou a křenovými lupeny, ale pak jsme šli raději ke Staňkům s nejapnou výmluvou. Nicméně větší práci pak měl doktor Josef Svítíl.

No a jak tak šel čas, léto se nachýlilo k odchodu a ruská vojska dočasně ubytovaná na území našeho města i v jeho okolí se chystala k návratu do svých domovů. A tak se rozloučil i major Sadinskij i ostatní vojévůdci šanghajskeho uskupení.

Bohumil Lukeš

Červnové slevy potěší

**K novým brýlím
slevy na všechny
typy brýlových skel**

Bližší info v naší optice

Optika Petříkovi • Vratislavovo nám. 9 • Nové Město na Moravě

Pondělí - Pátek 8,00-17,00 • Sobota 8,30- 11,00 • Tel. 604 126 356 a na Fcb

Fotoateliér Čadková

Vratislavovo náměstí 3, Nové Město na Moravě

fotografování a tisk bez hranic

**Tisk fotografií
do 1 hodiny
od 3.50 Kč**
9x13 až 20x30cm

Tisk od 30x40 do 100x200cm
velkoformátových fotografií
fotografie na plátna
plakáty, samolepky, CAD, atd

Na prodejně máme
velký výběr rámečků, klipů,
albumů, pam. karet, filmů, atd

newborn Fotografujeme *těhučky*
svatby v ateliéru i exteriéru *portréty*
děti

www.fotocadkova.cz

HIGHLAND
SPORT

**Největší výběr
elektrokol**

Palachova - Žďár nad Sázavou

ZASTAVÁRNA · OBCHOD · BAZAR
výkup nadbytečných zásob a vyklizení pozůstatosti

Sezonní nabídka nyní:
ochranné pomůcky, letní pneumatiky (ojeté) za výhodné ceny,
dárky a dekorace, nové oblečení

**PROVOZOVNA
OTEVŘENA**

Stálá nabídka:
nářadí • hračky • sport • nábytek • domácí potřeby
elektronika • dárkové předměty • sběratelství
• výkup a zástava zlata

NAJDETE NÁS V PROSTORÁCH
na Komenského náměstí 1481 v Novém Městě na Moravě - OK MARKET!
otevírací doba: po-pá 8-17, so 8.30-11.30 hodin
Tel.: 732 942 041

**Prodejna pletiva, plotových panelů,
branek a bran na Jamské ve Žďaru**

holoubek
PLOTY-BRANY.CZ

Otevřeno: Po-Pá 7-17 So 8-11 hod

**MOREAU
AGRI
VYSOČINA**

Hledáme vhodného uchazeče pro:

ÚKLID KANCELÁŘÍ

Je to něco pro Vás? Neváhejte nás kontaktovat!

+ 420 602 506 573 novotny@moreauvysocina.cz

www.moreauvysocina.cz

Milé dámy, ráda bych vás
pozvala do mého nového
**kosmetického a řasového
studia IDEA**

sídlícího v budově polikliniky
v Novém Městě na Moravě.

Pracuji s českou kosmetikou NAFIGATE,
která je velmi šetrná k pleti. Objednávky přijímám
na kosmetické ošetření pleti, aplikace řasa
na řasu, objemové řasy, lash lifting a lash botox
na řasy, úprava a barvení obočí, svatební líčení...

Těším se na vaši návštěvu.
INFO DO ZPRÁV • 739 424 412

KOTLÍKOVÉ DOTACE 2020

PŘÍJEM ŽÁDOSTÍ STÁLE POKRAČUJE - PŘIJEDU, ZPRACUJI A
PODÁM VAŠI ŽÁDOST O DOTACI

Tel.: 607 654 821

www.s-projekt.webnode.cz

MÁTE STARŠÍ KOTEL NA TUHÁ PALIVA A CHCETE HO
VYMĚNIT ZA NOVÝ KOTEL?

**DOTACE: tepelné čerpadlo, automat na pelety max. 80 % -
120 000 Kč, kotel na dřevo s akumulací nádrží (ruční
příkladání) max. 80 % - 100 000 Kč, plynový kondenzační
kotel max. 75 % - 95 000 Kč**

MATRIGO INTERNET

VYSOKORYCHLOSTNÍ
INTERNET
DIGITÁLNÍ TELEVIZE
TELEFON

INFO@MATRIGO.CZ VOLEJTE ZDARMA
www.MATRIGO.cz 800 888 820

**DEZINFEKCE Anti-COVID
U NÁS NEJLEVNĚJI !!!**

ČR výroba

**Rozprašovače a lahevky
MÁME VŠE**

PAPÍR - HRAČKY
Pod nemocnicí
Nové Město na Moravě

ROUŠKY

www.3d-zahrady.cz

3D ZAHRADY **My děláme zahrady**

návrhy zahrad, realizace zahrad,
závlahové systémy a zahradní jezírka

Kotlíková dotace + Nová zelená úsporám

Kombinací dotačních programů lze získat státní podporu na zdroj energie až 192 500 Kč
Doporučujeme tepelná čerpadla **STIEBEL ELTRON**

Nabízíme:

- návrh zdroje se zaměřením na dotační programy
- kompletní vyřízení dotace
- dodávku a montáž

Provádíme revize kotlů na tuhá paliva – značky:
Atmos, Opop, Viadrus, Dakon

Sošková 1550 • 592 31 Nové Město na Moravě • tel. 566 616 659 • 777 616 659 • e-mail: solar@solar-top.cz • www.solar-top.cz

PAINTBALL SVRATOUCH

PŘIJĚTE ZAŽÍT
POŘÁDNÝ

ADRENALIN

WWW.PAINTBALL-SVRATOUCH.CZ
TEL.: +420 608 502 436

REAL
SANTREAL

733 679 932
Specialista pro tento region

Reality,
o jakých sníte

lenka.madericova@realsantreal.cz
www.realsantreal.cz

Uzávěrka plošné inzerce do dalšího vydání Novoměstského je 14.6.
Své objednávky zasílejte na: novomestskoinzerce@seznam.cz, tel.: 607 175 673

NANO úklidy

ŽDÁR NAD SÁZAVOU

ÚKLIDY FIREM,
KANCELÁŘÍ

ČISTĚNÍ
INTERIÉRŮ A
EXTERIÉRŮ AUT

ÚKLIDY
BYTOVÝCH
DOMŮ

ÚKLIDY
DOMÁCNOSTÍ

POUŽÍVÁME KVALITNÍ PŘÍPRAVKY S OBSAHEM NANO ČÁSTIC

ALÉŠ DRDLA
TEL.: +420 773 776 395
email: zdar@nano-uklidy.cz

více na www.nano-uklidy.cz

BESTCLEAN
BIO-TECH SOLUTIONS

KÄRCHER

anke
optik

Komenského nám. 133
Nové Město na Moravě

SLUNEČNÍ BRÝLE

zlevněné modely z loňské kolekce
nebo nejnovější letošní trendy

Nosíte dioptrické brýle a řešíte sluníčko?
Změříme Vás a vyrobíme dioptrické
sluneční brýle na míru.

po - čt 8:00 - 12:00, 13:00 - 17:00
so 8:30 - 11:00

+420 774 808 442 | www.ankeoptik.cz

ŠKODA FABIA za 255 000 Kč

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ vozu
ŠKODA FABIA: 4,5–4,8 l/100 km, 102–109 g/km

Ilustrativní fotografie

MODEL ŠKODA FABIA JEŠTĚ VÝHODNĚJI!

Vyberte si z naší široké nabídky skladových vozů ŠKODA FABIA s benzinovými přeplňovanými motory TSI. Cenové zvýhodnění min. 50 000 Kč při nákupu v hotovosti.

Navštivte nás a zjistěte více o této nabídce.

Váš autorizovaný prodejce vozů ŠKODA:

AUTO ... s.r.o.
Nádražní 67
591 01 Žďár nad Sázavou
Tel.: 566 630 303
www.auto-auto.cz

auto

červen	výstava	Leonard Rotter – Pražské akvarely	Horácká galerie
červen	výstava	Arnošt Košík (13. 5. 1920 – 6. 1. 1990)	Horácká galerie
červen	výstava	Současná sklářská tvorba na Žďársku	Horácká galerie
červen	workshop	Malujeme sklem na hrnky	Horácká galerie
Do 7.6.	výstava	Výtvarná Vysočina	Horácká galerie
1.–7.6.	gastro	Zdravý týden plný salátů aneb plavková sezona už je za dveřmi	K Club
2.6. 16:00, 19:00	kino	Vlastníci	kulturní dům
6.6. 8:00	kultura	Farmářský trh (doprovodný program 9–12: Jásalka band)	Vratislavovo nám., park
6.–7.6.	sport	Horolezecká 24hodinovka na kolech	Novoměstsko
7.6. 17:00	kino	Expediční kamera	kulturní dům
9.6. 16:00, 19:00	kino	Rocketman	kulturní dům
12.6. 16:00	ostatní	Muzejní a galerijní noc	Horácká galerie
14.6. 14:00, 17:00	kino	Mrňouskové 2: Daleko od domova	kulturní dům
15.–21.6.	gastro	Zpátky v čase a RETRO týden	K Club
16.6. 16:00, 19:00	kino	Staříci	kulturní dům
18.6. 17:00	kultura	Vernisáž výstavy hybohledů a dřevorytů Pavla Macka	Horácké muzeum
18.6. 21:30	kino	Letní kino s KineDokem: Forman vs Forman (r. Helena Třeštíková, Jakub Hejna, 2019, 72') CZ	Horácká galerie
20.6. 8:00	kultura	Farmářský trh (doprovodný program 9–12: výtvarná dílna, výroba průsvitů)	Vratislavovo nám., park
23.6. 16:00, 19:00	kino	AFRIKOU NA PIONÝRU	kulturní dům
26.6. 19:30	kino	ARTkino HG: Tenkrát podruhé (2019)	Horácká galerie
30.6. 16:00, 19:00	kino	Jumanji: Další level	kulturní dům
4.7. 8:00	kultura	Farmářský trh (doprovodný program 9–12: hraje Pressband)	Vratislavovo nám., park
18.7. 8:00	kultura	Farmářský trh (doprovodný program 9–12: výtvarná dílna – zvířátka z přírodnin)	Vratislavovo nám., park

NOVOMĚSTSKO | periodický tisk územního samosprávného celku | měsíčník | **MK ČR:** E 11263 | **Vydávají:** Novoměstská kulturní zařízení, Tyršova 1001, 592 31 Nové Město na Moravě, IČ: 00372854 | **Redakční tým:** BcA. Kryštof Benoni – editor, tel.: 727 950 242, e-mail: zpravodaj@nmnm.cz, krystof.benoni@nmnm.cz, Mgr. Marek Homolka – redaktor, tel.: 725 094 374, e-mail: marek.homolka@nmnm.cz, Mgr. Lucie Příhodová | **Redakce a administrace:** Kulturní dům, Informační centrum | **Firemní inzerce:** Petra Homolková, tel.: 607 175 673, novomestskoinzerce@seznam.cz | **Sazba a grafická úprava:** BcA. Kryštof Benoni | **Korektury:** Mgr. Renata Slámová | **Web:** noviny.nmnm.cz | **Tiskne:** Samab Brno Group a.s., tiskarna@samab.cz